

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 2

PAINTING STUDIO 2

STÍNY / SPIKNUTÍ

SHADOWS / CONSPIRACY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DIPLOMA THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

BcA. MARTINA VALCHÁŘOVÁ

doc. MgA. LUDĚK RATHOUSKÝ

BRNO 2021

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 5 - 11
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 12 – 17
PŘÍLOHA – ROZHOVORY	s. 18 - 21

TEXTOVÁ ČÁST

ANOTACE

Diplomová práce představuje sérii několika figurativních maleb o totožném formátu 190x220 cm, na kterých jsou zachyceni konkrétní uživatelé návykových látek, u nichž se v důsledku zneužívání v minulosti rozvinula toxická nebo alkoholová psychóza. Spiknutí/Conspiracy v názvu odkazuje na paranoidně perzekuční bludy, které jsou v souvislosti s toxickou psychózou častým projevem. Práce vychází z dialogů s respondenty. Na základě těchto rozhovorů poté vznikaly portréty jednotlivých postav. Způsobem provedení a druhem malby se pokouším ztotožnit se se stavem mysli člověka trpícího druhem psychózy. Nejčastěji se jednalo o respondenty s prodělanou psychózou toxickou, která u nich propukla po zneužívání stimulantů, případně uživatelé alkoholu, u nichž propuklo delirium tremens. V malbě se pokouším naleznout propojení malby s její ideou, tedy dostat do gesta téma. Výstupem série budou minimálně čtyři plátna realizovaná v malířském médiu, jedná se o olejomalby v kombinaci enkaustikou za účelem utvoření struktury povrchu. Cílem práce je uvedení závažného tématu psychózy jako diagnózy do podvědomí nezaujatého diváka. V samotné malbě usiluji o zachycení stavu mysli člověka trpícího psychózou. Motivací v osobní rovině je pro mě především snaha o porozumění a poznání prožitků a myšlení. Volba tématu nepřímo navazuje na starší tvorbu, série je také příležitostí, jak několikaletou tematiku věnující se nejen drogovým závislostem, ale životu na okraji společnosti a mimo režim, ukončit. Výstupem série budou minimálně čtyři plátna.

MOTIVAČNÍ ÚVOD

Úvodem se pokusím nastínit osobní motivace pro volbu tématu a jeho návaznost v kontextu své starší tvorby. Již několik let zachycuji ve své tvorbě odlišné životní postoje a přístupy vybraných subkultur, konkrétně *freetekno* komunity, dále prostředí ilegálních free parties, systémové nezávislosti, ale také drogovou problematiku, která se v souvislosti s výčtem výše zmíněného naskytuje. Tématiku drog jsem ve starších sériích začala zpracovávat z pohledu příležitostného rekreačního užívání v souvislosti s prostředím *rave parties* a subkulturního vnímání. Má tvorba má přitom dokumentační charakter, zaznamenává skutečnost. Vnímání návykových látek se v jednotlivých sériích postupně proměňovalo. Z počátečního entuziasmu se stává standard všedních dnů. Zásadním přelomem byla pro mě série *Pedro/Pergo* z let 2018/2019, tato série byla prezentována jako bakalářská práce, v níž jsem dokumentovala varny pervitinu v rodném kraji nebo jiná místa spojená s touto drogou již se zcela kritickým postojem a s cílem poukázat na enormní rozšířenost a obsazení předních příček žebříčků ve věcech drog pro Českou republiku. Tato série je tedy docela logickým vyústěním starší tvorby a představuje přirozenou chronologickou posloupnost, která je ve starších sériích naznačena.

Motivem pro výběr tématu pro mě byla nejen výše zmiňovaná návaznost v tvorbě, ale také vlastní zájem a osobní důvody. O danou problematiku jsem se již dříve zajímala, občas jsem sáhla po tematické literatuře, jindy se zúčastnila veřejných přednášek organizovaných odborníky pro neobornou veřejnost čistě z vlastního popudu. Pro volbu tohoto tématu, jakožto tématu diplomové práce, jsem se pevně rozhodla v momentě, kdy jsem se seznámila s jednou z mých nynějších respondentek a vedly jsme spolu nezaujatý rozhovor o jejím životě. Mimo jiné mi během konverzace začala vyprávět o své čerstvé zkušenosti z léčby, odkud se nedávno vrátila. Již v minulosti jsem náhodně narazila na osoby s podobnými zkušenostmi, vždy šlo o náhodná setkání v různých situacích či místech. Dalším aspektem pro volbu tématu pak byla vlastní zkušenost, že během pandemie a po dobu omezujících protipandemických opatření jsem měla možnost pozorovat, že se mnozí z mého okolí včetně mě uchýlili ke zvýšené konzumaci návykových látek.¹ Stranou stojí sice taneční drogy a podobné rekreační drogy, ale naopak více se dostal do popředí pervitin a alkohol.² Nutno poznamenat, že série se nemá zaměřovat pouze na nelegální látky, přestože v případech obrazů jsou (nebo byli) respondenti spíše konzumenty právě látek nelegálních.

CÍLE

1 Jaroslav HROCH, „Nelegální drogy a korona: počet předávkování nenarostl, experti ale mluví o promeškané příležitosti“, *Český rozhlas*, 14. června 2020,

https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/drogy-koronavirus-covid-19-pervitin-metamfetamin-amfetamin-kokain-heroin_2006140600_och

2 EMCDDA trendspotter briefing, „Impact of COVID-19 on patterns of drug use and drug-related harms in Europa“, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, červen 2020,

https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13130/EMCDDA-Trendspotter-Covid-19-Wave-2_1.pdf

Cíle práce se pokusím stanovit a rozvinout z hlediska teoretického a malířského. Práce představuje tyto dvě polohy, přičemž obě by mohly být rozvíjeny samostatně a nezávisle na sobě.

Z malířského pohledu usiluji o vytvoření ucelené série, která by souzněla s tématem. Snažím se nalézt ideální souhru obou poloh tak, aby práce neuvízla jen v teoretické části výzkumu, a naopak ta, aby se v samotné malbě názorně promítla ve vyhovujícím poměru. Zde si tedy potřebuji ujasnit míru sjednocení malby s její ideou. Důraz kladu také na formování malířského rukopisu, v případě této série částečně nahazuji na starší způsob práce, přesto jsou na obrazech momenty, k nimž přistupuji odlišně. Stejně tak je pro mě důležitá práce s vlastní stylizací figur, které záměrně deformuji, a paradoxně i zdokonalení anatomie. Malbám předchází ve většině případech přípravné skice, ale i nezávislé portrétování.

Za cíl z teoretického hlediska si kladu především představit divákovi prostřednictvím série psychózu a některé její druhy spíše jako lékařskou diagnózu než jako následek špatné životosprávy. Její rozvoj je ovlivněn mnoha faktory a jako příznak může doprovázet řadu psychických nemocí, které nutně nejsou spjaty s konzumací návykových látek, naopak můžou být například i dědičné, ovlivněny dočasnou nepříznivou osobní situací, traumatického původu apod. Narážím na fakt, že celé problematika je často spojena s předsudky veřejnosti a v žebříčku společenského vnímání má zvláštní postavení. Při snaze o pochopení problematiky mi dost pomohla kniha *Jak žít s psychózou?* Od Kamila Kaliny spolu s knihou *Klinická adiktologie* od téhož autora. Jedná o také o sféru, na kterou bych v budoucnosti ráda navázala i v profesním životě, má pro mě tato práce praktický přínos v tom, že představuje amatérské seznámení se s prostředím.

INSPIRACE

Mé obrazy jsou často velmi temné, což vždy není úplně záměr, nicméně v tmavých odstínech se na rozdíl od světlých cítím velmi komfortně, je to jakási má automatická volba, po které zcela přirozeně sahám. Ztemnělé obrazy zachycují podivně vykroucené figury s pokřiveným výrazem ve tváři stojící většinou v ne zcela konkrétním prostoru. Často je na obrazech v pozadí náznak krajinné scenérie, nočního klubu nebo plachet stanu anebo je pozadí zcela abstrahované. Má tvorba má expresivní charakter. Důležitá je pro mě také strukturální až poněkud sošná povaha díla, mám tendence pracovat se strukturami nebo alespoň s pastou. V různých fázích tvorby a s každou sérií souzní má malba s různými kategoriemi napříč dějinami umění nebo odkazuje k více tendencím současného umění. Jedním z nejsilnějších a nejstálejších vzorů k inspiraci je pro mě jednoznačně tvorba Anselma Kiefera.³ Nejen pro svou ponouřenost, monumentálnost, ale také pro strukturální povahu a kombinaci materiálů. Z okruhu neoexpresionismu zmíním i jeho vrstevníka Georga Baselitze, u něj zase pro figurativní stylizace.

V souvislosti s německými jmény zmíním ještě ze současných umělců třeba Selmu van Panhuis, Silke Silkeborga a Tima Eitela⁴, s jejichž tvorbou jsem měla možnost se seznámit a zaujala mě během svého rezidenčního pobytu v lipském uměleckém centru Spinnerei.

3 ARTANDFILM21, „Anselm Kiefer: Remembering the Future Art Documentary“, video, 1:03:24 min., YouTube, nahráno uživatelem artandfilm21 5. ledna 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=5o9FmCCWij0>

4 MDBK, „Tim Eitel. Open Walls“, *Museum der bildenden Künste Leipzig*, 2019, <https://mdbk.de/en/exhibitions/tim-eitel-offene-waende-open-walls/>

Z českého prostředí druhé poloviny 20. století jsou pro mě velmi inspirující umělci František Ronovský, Jitka a Květa Válovy, Mikuláš Medek nebo i Jindřich Štreit⁵.

Z nejsoučasější české scény inklinuju k tvorbě umělců, jakými jsou například Josef Bolf, Lubomír Typlt, Vladimír Houdek, Vojtěch Kovařík, Jan Výtiska a jiní.

Bez kontextuálního zařazení zmíním ještě například jména jako například Francis Bacon, Mark Rothko, Jean-Michel Basquiat nebo Peter Doig.

POSTUP PRÁCE

Diplomová práce se odehrává ve dvou liniích, jedná se o teoretickou a praktickou (malířskou) část. Popis prostupu práce zcela logicky také rozdělím na dvě pasáže.

Pro každou z maleb je důležité teoretické pozadí. Zvolenou metodikou pro teoretickou část, ze které praktická diplomová práce vychází, jsou dialogy s respondenty. Tento proces popíšu jen stručně, jelikož o výsledcích výzkumu se více rozepíšu v navazující kapitole.

Přestože nebylo nezbytně nutné pracovat na tomto bočním výzkumu, protože téma jsem mohla zpracovávat i na základě veřejně dostupných odborných zdrojů, chtěla jsem si tímto procesem projít a pokusit se o autentickou zkušenost. Podařilo se mi oslovit několik osob z mého okolí, případně z okolí mých známých na jejich doporučení, kteří byli ochotni se se mnou sejít a pohovořit mi o svých zkušenostech. V tuto chvíli mám k dispozici čtyři oficiální respondenty, dvě ženy a dva muže. Spolupráce s respondenty probíhala tak, že jsme se sešli, nezávazně si povídali a postupně jsem začala pokládat dotazy, tyto odpovědi jsem nahrávala. Po ukončení rozhovoru jsem nahrávku přepsala.

Původně jsem se snažila zkontaktovat specializovaná kontaktní centra nebo doléčovací zařízení, abych mohla mluvit s co nejvíce lidmi, od této myšlenky jsem brzy upustila a na doporučení zvolila méně respondentů s bližšími vazbami. Ostatně daleko více mi vyhovovalo mluvit s lidmi, se kterými máme něco společného, byť šlo třeba o společného známého-prostředníka. Pochopila jsem také, jak složitě domluva funguje a jak stresující pro některé respondenty představa cíleného setkání za účelem požadavku intimní výpovědi může být. V momentě, kdy mi opakovaně někteří respondenti schůzky rušili nebo jsem zkrátka z jejich strany cítila ústup nebo ostych, jsem se rozhodla nechat tomuto přístupu volný průběh.

Pokud mi někdo začal spontánně něco povídat v prostředí, v němž jsme se zrovna nacházeli, pokoušela jsem se zapsat alespoň útržky, proto ne vždy vznikla nahrávka. Uvědomuji si, o jak citlivý materiál jde. V několika případech se někteří z respondentů přiznali, že vzpomínky v nich vyvolaly nepříjemné stavy, ostatně možná proto byli někteří tak zdrženliví. Uvědomuji si také to, že tato skutečnost byla dána paradoxně hlavně asi tím, že nešlo o cizí lidi. Práce ale najednou byla o tolik uvolněnější, třebaže nemám tolik kvalitních výstupů. Daleko více si cením zkušenosti, že někdo byl opravdu ochotný mi pomoci a povědět mi alespoň ve zkratce o svých prožitcích. Zpětně uvažuji, že pokud bych se na začátku rozhodla kontaktovat anonymní respondenty, práce by pravděpodobně měla odlišný charakter, nicméně rozhodla jsem se pro tento postup.

Rozhodující ve výběru respondentů pro mě bylo hlavně to, aby se jednalo o osoby, kterým o svých zkušenostech nevádí mluvit, protože jsou již vyrovnaní. Výzkum mi měl přinést možnost

5 LEGALIZACE, „Jindřich Štreit: Mám rád lidi, kteří se nevzdávají“, *Magazín Legalizace*, 28.ledna 2021, <https://magazin-legalizace.cz/jindrich-streit-mam-rad-lidi-kteri-se-nevzdavaji/>

poznat cizí zkušenost a pokusit se vcítit se očima druhého do psychotického stavu pro následnou malířskou tvorbu.

Dostávám se k popisu malířského procesu. Při budování obrazu je pro mě prioritní volba prostředí, figura a její přiřazení k vhodnému prostředí. Jednotlivá prostředí jsou inspirovaná konkrétními místy, jen výjimečně zcela smyšlená. Jde o místa, která mnohdy důvěrně znám, zaujaly mě a z mého pohledu jsou vhodná pro daný výjev. Kompozice vymýšlím předem, k čistému plátnu přistupuji s jasnou představou výsledku. Pokud nemám jasně ohraničený koncept, přikláním se k intuitivnímu jednání pro zasazení figury k prostředí, vše tak, aby to v mém uvažování dávalo smysl. Uvedu konkrétní příklady obrazů: V momentě, kdy toho příliš nevím o respondentovi (obraz *D*), znám pouze část příběhu, volím anonymní a neutrální prostředí, které je však svým způsobem spjata s tématem a jsem schopna jej zaznamenat (v tomto případě prostředí *squat*). Naopak v případě, kdy mluvím s člověkem, kterého důvěrně několik let znám (obraz *C*), a mluvíme spolu na zahradě, pak je tato postava zasazena právě do prostředí zahrady. Určuji tedy vzájemné vazby propojení, mohu různě experimentovat a tato hra mě baví.

Navíc se snažím zachytit rozdílné fáze nemoci, proto má každá figura jiný výraz, je jinak zpracovaná a ukončena v jiné fázi. U některých je zřetelný náznak obličeje, u jiných je obličej abstrahovaný. U obrazu *B* jsem se pokusila původně zachytit dokonce úsměv na tváři. Ke konci série se pokusím rozdílné polohy rukopisu sjednotit.

Původně jsem zachycení tématu v obrazech nacházela v řešení postojů figur. Každá figura měla jiný postoj, původně různě vykroucené zdevastované figury postupně nahradil neutrální strnulý postoj s lehkými nuancemi. Později jsem však začala totiž uvažovat, že možná tímto způsobem se mi podaří postihnout lépe téma v malbě, ta pak nebude utíkat utíkat od tématu k přehnané stylizaci. Pravdou ale je, že si proces malby užívám, dokážu se přehnaně dlouho zabývat momenty na obrazech jen proto, abych si mohla užívat práci.

Základní barevnou paletu pro sérii, ale i obecně v mé tvorbě, tvoří spektrum hnědých a černých odstínů. Jen výjimečně sahám po olejových barvách s obsahem běloby, pokud nejde o kontrastní využití (viz. Obraz *B*). Nejvíce využívám právě odstíny černé, hnědé, zelené, modré a červené. V poslední době často sahám i po žlutých odstínech, zřejmě mi to svým způsobem pasuje k tématu. Zkrátka raději vždy volím výrazné až křiklavé barvy. Malby mají vždy několik vrstev, dokonce i podmalba má kolikrát alespoň tři barevně různé vrstvy, než na ni začnu zobrazovat figuru, jejich přítomnost je jen lehce znatelná, místy prosvítají nebo udávají podtón obrazu. U pozadí se umím dost zdržet, myslím totiž, že je stejně důležité jako popředí obrazu, přestože občas nesouzní s popředím a působí spíše jako dvě rozdílné linie. Možná se podvědomě tak důkladně věnuji pozadí, protože jsem si vědoma svých nedokonalostí, co se týká anatomické přesnosti a znalosti. Tak intenzivně chci začleňovat do své malby figurativní prvky, že se z chyb dělám předností obrazu. Tato vlastní stylizace mě opravdu baví, přiznávám chyby a i k čistému plátnu přistupuji s jasnou vidinou deformace a pokřivenosti, což svým způsobem určuje můj rukopis.

Řadu let také pracuji se včelím voskem – nevinný nápad přerostl v několikaletou tradici, kdy se stal neodmyslitelnou součástí mých obrazů. Primárně jej využívám ze dvou důvodů. Prvním důvodem je schopnost vytvořit strukturální povahu obrazu, baví mě vrstvení a nanášení několika vrstev vosku spolu s několika vrstvami barev. Díky jednotlivým vrstvám můžu také pracovat s podobnými odstíny, například jinak vypadá černá barva na plátně a na vrstvě vosku vedle sebe. Vše je tak podivně sjednoceno. Druhým důvodem pro využití včelího vosku je skutečnost, že se pro mě stal symbolem pro zachycení lidské pokožky. V průběhu

práce jsem se omezila na jeho využití především pro lidskou kůži, a tak se již neobjevuje v pozadí. Pohnutkou pro uchýlení se k využití tohoto materiálu je zcela prostý fakt, že moji prarodiče jsou včelaři, je to tedy materiál, se kterým jsem od dětství přicházela do styku, ale k nápadu, jak jej využívat v malbě, mě přivedla má kamarádka během studia, která jej využívala odlišným způsobem.

Pro jednotný formát jsem se rozhodla, protože vždy mě v různých sériích bavila práce právě na těch větších formátech, tento formát jsem volila opakovaně i dříve a velmi mi sedl, proto je to série mého oblíbeného formátu. Navíc je to maximální formát, který jsem schopna fyzicky obstarat v centru Brna a sama s ním manipulovat.

RESPONDENTI

Konečně se dostávám ke konkrétnímu představení obrazů a k samotným respondentům. Úryvky citací rozhovorů jsou přiloženy v příloze na konci práce. Nashromážděný materiál není citován všechen, vybrala jsem jen pár názorných ukázek pro představu o různých prožitcích psychóz. To bylo ostatně to, na co jsem se respondentů ptala – na průběh psychóz, co tomu předcházelo a co následovalo. Průběh byl u každého opravdu individuální. Protože nejsem z oboru ani nijak vyškolená, snažila jsem být opravdu citlivá, možná až opatrná, abych svými dotazy neškodila. Výběr respondentů byl podmíněn tím, aby šlo o osoby, které psychózu překonaly a s celou situací jsou vyrovnané, což vše opravdu usnadnilo. I tak jsem musela několikrát měnit na poslední chvíli postupy, někteří z respondentů si participaci rozmysleli nebo se situace natolik zkomplikovala, že jsem musela zvolit náhradní řešení.

Ve všech případech šlo u respondentů o kombinované užívání více látek, nejčastěji alkohol, stimulanty a konopné látky. Pro ochranu soukromí jsem se rozhodla pracovat s krycími názvy písmen abecedy chronologického řazení. Pro ochranu také využívám stylizace v malbě, aby jejich obličejové zůstaly v abstrahované poloze a nešlo je rozpoznat, v některých případech jsou pozměněny i jejich charakteristické znaky.

V případě respondenta A (B) vznikly dva obrazy, tento respondent byl opravdu velice sdílný a komunikativní, navíc dvakrát prožil podobný stav, proto jsem jej využila na úvod série pro rozjezd a obsadila do dvou obrazů. Pro jasnější orientaci jej uvádím také jako respondenta B. Obrazy vychází z jeho protichůdných prožitků – od podivné situace v klubu (obraz A), přes sebeuvědomění si přicházejícího problému (obraz B) a následné regenerace vlastními metodami. U obrazu C jsem naopak měla dva respondenty s podobnými projevy. Respondent D neměl přímo diagnostikovaný žádný druh psychózy, je tedy spíše na doplnění série. Respondent E a jeho obraz bude teprve realizován.

V některých případech dochází také k prolínání různých prožitků různých osob.

Musím ještě upozornit, že se získaným materiálem jsem manipulovala s posloupností versus s přiřazením dle vlastního uvážení, je to spíše jakýsi exkurze do mysli člověka než souvislý výzkum. Jde tedy o konkrétní příklady různého prožívání psychóz. Pro práci není důležité znát pozadí života respondentů, životní příběh, současné společenské postavení a ostatně ani pohlaví. Vše je zveřejněno se souhlasem respondentů.

ZÁVĚR

Tato série pro mě hrála zásadní roli v návratu k figurativní malbě. Přestože některé malby ještě přímo napodobují rukopis dřívějších maleb, postupně se mi podařilo zformovat nový rukopisný styl, který představuje především upuštění od využívání včelího vosku coby zásadního stavebního materiálu strukturálního obrazu a naopak maximální využití charakteru barvy samotné. Naučila jsem se, že není nezbytně nutné věnovat tolik úsilí pozadí, které mě mnohdy odvádělo od figury v popředí, což jsem pochopila až u nejnovějších obrazů. Totiž stejně efektně obraz působí, i když pozadí není věnováno tolik pozornosti a je znatelné, že je v tomto případě druhořadé, což u této série tak být mělo, primárně se vše točilo kolem figur. Velmi jsem ocenila, že jsem měla možnost si vyzkoušet různé přístupy, přestože jsem původně měla jasnou vizi o vizuálním pojetí celé série. Ta se nakonec s původní představou rozchází v souvislosti s posunem v malbě, alespoň v to doufám. Malba figur mě naučila, že hon za dokonalostí je mnohdy předem prohraný a že mnohdy mi vyhovují spíše řídit se intuicí.

Pro můj způsob práce je nezbytné mít předem jasnou představu o podobě obrazu a taky že mi spíše škodí zbytečně zdouhavý proces práce, kvůli němuž jsem se dostala do kolotoče neustálých oprav a zdokonalování, které byly pochopitelně spíše na škodu. Obraz mohl být hotový v ranější fázi a tyto procesy mu uškodily a mně vzaly čas.

Obecně v komunikaci s lidmi byly mé zkušenosti různé, nedá se proto vytvořit objektivní závěr, co u jednoho fungovalo, nefungovalo u jiného. Každý člověk je jiný, proto tuto část hodnotit nebudu.

Nedokážu objektivně zhodnotit, nakolik se mi podařilo obsáhnout téma v malbě. Téma je to náročné, s vědomím toho jsem ostatně do série šla. V jistých polohách ji vnímám jako zdařilou. Přestože si myslím, že jsem sérii sice věnovala dostatek úsilí, je z ní znát, že mi chybí autentický prožitek, který je u většiny mých sériích důležitý a odráží se na kvalitě výstupu. Zde jsem zpracovávala zprostředkované zážitky, což se v sérii jistě znatelně odráží. Přesto to pro mě byla velice cenná zkušenost a sérii budu ráda dále rozvíjet, chci se v blízké budoucnosti pokusit o její převedení do kresebného média, nicméně do obhajob chci zůstat u média malby.

OBRAZOVÁ ČÁST

Bez názvu, kombinovaná technika, 170 x 140 cm, 2020

H, kombinovaná technika, 190x 110 cm, 2020

A, kombinovaná technika, 190x220 cm, 2021

B, kombinovaná technika, 190x220 cm, 2021

C, kombinovaná technika, 190x220 cm, 2021

D, kombinovaná technika, 190x220 cm, 2021

PŘÍLOHA – ROZHOVORY S RESPONDENTY

Respondent A (toxická psychóza)

„Když se mi to stalo tenkrát na tom Kladně, což byla fakt jako hodně velká psychóza, tak vono tomu samozřejmě předcházelo hodně hodně velký braní jako pervitinu, fakt jsem ho měl hodně za několik dnů, prostě fakt jo a byl jsem jako s lidma, s hodně lidma, jo, co dělali nějaký větší kšefty, a já si myslím, že se mi to spustilo v momentě, kdy jsme byli fakt v nějakým klubu a do toho klubu naběhlo hrozně moc policajtů, jo. A voni jenom vod nás prostě pobrali občanky a odešli pryč, jo, ale já jsem taky jel v nějakých kšeftech, že jo, nebo tak a teď jsem se jako začal bát, že po mně jdou a tak a teďka ti v hlavě začnou šrotovat fakt hrozný sračky jako jestli ten kamarád, vole, který tam s tebou je, jestli na tebe jim něco neřekl, jestli, jestli, na tebe něco nehraje, nějakou hru nebo tak, jo. A teď si to začneš dávat dohromady a nabaluješ na jednu šílenost další šílenost a všechno si dáváš do souvislostí, tady tyhlencty kraviny prostě, jo. Kde vlastně nakonec prostě ti vyjde výstup ten, že všichni tvoji kamarádi, se kterými se baviš, tě zradili, jo, a někdo na tebe prostě něco šije. Do toho přijdeš domů a řekneš si: „Mám doma asi štěnice teda v tom případě.“ A začneš prostě voddělat vobrazy vod zdí, rozmontuješ počítač, jestli v tom není někde štěnice, hledáš prostě doma štěnice, i když je to absolutní kravina, proč by ti domů dávali kamarádi štěnice, ale prostě to uděláš, jo. Pak si najednou řekneš, že když žádnou štěnici nemůžeš najít, ale stejně tam určitě je, protože jsi k tomu logicky došla, že tam je, tak bys měla aspoň někam utýct, tak prostě se sebereš a utečeš, jo, a ta psychóza ti prostě jede. A najednou, a najednou jdeš kolem nějakýho člověka, kterej se na tebe třeba jenom podívá, protože o tebe zavadí pohledem, ale ty začneš: „Proč se na mě podíval, proč se na mě podíval, proč se najednou podíval jinam, ten je s nima, von je v tom s nima, všichni jsou v tom s nima,“ jo. Nehorázná šílenost, co se ti pak prostě děje v té hlavě, jo, no. Nevím, co víc bych k tomu řekl, jo. Dojdeš prostě klidně k názoru, že Země placatá a ne kulatá a že všechno, co tě vod malička učili, že jedna a jedna nejsou dvě, ale prostě třeba osm, a že všichni ti lžou a začne to prostě nenápadně, začne to nenápadně, že v jeden moment si prostě myslíš, že na tebe někdo něco šije a pár hodin dál si ta mysl s tebou pohraje tak moc, že fakt nevíš. Já vím, že jednou za mnou přijeli kamarádi a já jsem jim řekl: „Ukažte mi vobčanky a až pak se s vámi budu bavit, já nevěřím, že vy jste ti, kdo říkáte, že jste, vy můžete mít na sobě masky nebo to prostě.“

Respondent B (toxická psychóza podruhé)

„Jelikož se mi to už jednou stalo, tak jsem věděl, že je prostě něco v nepořádku a že teď první věc, co musím udělat, je všeho nechat, jet domů, pořádně se vyspat a hodit se do klidu. A dostával jsem se z toho meditacemi nějakým způsobem zase třeba několik dní, ale taky jo, to bylo takový...nebylo to už tak silný, ale vím, že prostě když jsem se druhý den ráno probral a šel jsem prostě ven se najíst, tak přede mě hodili jídlo a příbor a já jsem nevěděl třeba jako pomalu, na co je vidlička, na co je nůž, jo, prostě fakt jsem se jakoby znovu učil jíst příborem, jo, a tak, ale vrátil jsem se do normálního stavu hrozně rychle, ale bylo to, protože už jsem si tím prošel, a že jsem věděl - hele, teďka to na tebe jde a teďka prostě jsem věděl, co musím udělat, aby se to nerozvinulo. Bylo to po konzumaci, no, jako perník, zase mi to spustil perník. Byla to zase nějaká větší psychická zátěž, jo, nějaká holka mě poslala předtím do prdele, v práci toho bylo hodně a do toho jsem bral ty drogy, a nějak se mi to spustilo, že to ten mozek nějak neunesl, no. Ale třeba teďka v tom létě - to se mi to začlo jenom nabíhat, že jsem prostě

tam jako dva lidi, dva kámoši cosi šuškali, a si říkám: „Tyvole, voni si šuškají něco proti mně nebo co,“ a pak si říkám: „Tyvole, tohle nejsou dobrý myšlenky, ty vole.“ A začlo mi trochu pískat v uších, víš, a jako nějaký sluchový halucinace a tak a říkám: „Jojo, takhle to začíná, všeho nech a jeď domů, pořádně se vyspi a vem si zítra volno, prostě nepujdeš do práce.“ A prostě jsem seděl a meditace a relaxační hudba, žádný techno, nic, prostě zpěv velryb, no. Já jsem si jako řekl, že jako rozhodně nejsem v situaci a aj jakoby, víš, už ve společenské jako jo, že už jako se snažím aj něco znamenat nebo tak, fakt nejsem jako v situaci, kdy bych mohl si dovolit odjet na měsíc do Bohnic, že jsem se zbláznil z drog a že potřebuju neuroleptika, to jsem si fakt nemohl dovolit, prostě jsem to musel stopnout dřív.“

Respondent C (delirium tremens)

Brigádničila jsem v hospodě a vlastně tím, že jsem tam brigádničila i jsem tam přespávala, tak my jsme vlastně...ráno jsem vstala s tím, že tam jako jedni borci, co tam chodili na snídani v podstatě, tak to jsem si dala do..to do mě nacpali dvakrát jako toho vodníka, což je jako zelená s velkým tím...takže to jsem tak začala. Pak vodpoledne přišli jako další lidi, s těmi jsem dala další panáky a večer jsme šli chlastat do města. No a takhle to bylo prostě tři měsíce. Samozřejmě že předtím jsem popíjela vobčas vo víkendech nebo tak. No a po těch třech měsících jsem jela prostě k rodičům na dva dny, vracela jsem se autem vodtamtud' a prostě v keři jsem viděla naprosto reálnýho...ten keř hořel a byla hlava d'ábla. Prostě úplně reálnýho. Já jsem jela, já jsem řídila a prostě, jak jsem jela, tak po pravý straně byl keř, ten hořel prostě a byla tam hlava d'ábla. A byla jsem z toho prostě úplně v prdeli samozřejmě prostě to, takže jsem tam jako dojela a todle. No a pak jsem to jako řešila s kamarádkou psychiatrickou a ta mi prostě řekla, že to prostě jako bylo delírko a ať si prostě dávám jako pozor, že prostě jsem na to asi jako háklá. Takže nadruhou stranu už je to vlastně třináct let a jakože popíjím jako furt, ale neopakovalo se to, tohle se jako nikdy neopakovalo, takže jakoby prostě takovouhle halucinaci jsem nikdy jako neměla. A jako potom jsem samozřejmě trochu jako zvolnila jako, přestala jsem jako tolik pít, ale to, no...ale bylo to prostě fakt úplně prostě reálný jako to. Do dneška si to prostě pamatuju. Naštěstí to teda bylo prostě na okresce jakoby, že tam prostě žádný auta jako nejezdily, ale jako jo, vyvedlo mě to z míru, ale jako prostě hlavně jsem si říkala: „Hlavně nezastavit, ty vole, nezastavit!“ Protože já jsem v tý chvíli jako věřila, že to tam fakt je jako jo. A jakoby prostě...já jsem teda katolička jako věřící, ale jako...že bych prostě jako věřila jako na d'ábla, tak to jako nevěřím, jo. Ale tohle prostě bylo jako hrozný, no. Takže jsem potom, říkám jako, přestala prostě tolik jako pít a to, no a pak už se jako nikdy neopakovalo. Takže jako takhle, no.“

Respondent D (toxická psychóza)

„Mně se to spustilo poprvé, ta psychóza, a to si přesně pamatuju, že jsme byli na několikadenní párty venkovní, kde jsme se hrozně překopali, bylo to nějaké špatně uvažené matro nebo v tom byly ty příměsy, co já vím. A byli jsme tak moc, že si lidi na nás ukazovali. Asi teda. Nějak i za námi chodili cizí lidi se ptát, jestli jako nemáme na prodej, takže jsme asi byli moc. No a prostě pak nad ránem jsem radši zalezla do stanu, jenže jak jsem neměla žádné vyžití na tom stavu, začala jsem mít halucinace, že mám něco na sobě. Pořád jsem se kontrolovala, jestli jsem upravená, což je paradox, protože po takové jízdě nemůžeš být upravená, máš šílený výraz, propadlé tváře, jsi od bahna, protože pršelo, a prostě potom jsem musela jet domů, protože jsem to tam vůbec nezvládala, víš, ty stavy pak už. Prostě jsem

nemohla ani vylézt ze stanu, všemu jsem tehdy věřila. A od té doby prostě nemůžu dávat, neumím se s tím nijak vypořádat. Zkoušela jsem chvíli nebrat, ale i tak prostě ten mozek to má nějak spojené s tímhle a okamžitě se mi to zapne znovu tyhle paranoidní stavy, že na mě všichni koukají, otáčejí se, smějí se ti, protože je s tebou něco špatně. Ty prostě reálně vidíš ty lidi, jak se na tebe koukají, vidíš ten jejich výsměch ve tváří, přitom o tebe ani nezavadí třeba pohledem nebo kdoví. Mám teď k tomu takový respekt, který jsem dřív absolutně neměla, prostě celou noc jízda, někdy několik dní po sobě a bylo to super. Teď ti trvá, než se vůbec odhodláš třeba po prosmažené noci vyjít dva dny ven, protože vidíš všude ty lidi. No a teď naposled jsem měla takové divné halucinace....já už teď nevím, jestli jsem předtím dost nepila nebo co, ale prostě, jak jsem ležela v posteli, měla jsem máry, že někdo nade mnou stojí, nějaký chlap, a polívá mě modrou barvou. Prostě měl velkou plechovku takové světle modré hnusné barvy a lil to po mně, jak jsem byla v té posteli. To jsem absolutně nepochopila. Ale říkám, já jsem hrozně citlivá na ty příměsy. Ani nevíš, jakou mám pak radost, když skoro žádné máry nemám, když si dám něco, co mě neodjebe někam pryč, ale třeba jen jedu...po čáře jsem jela i dva dny a už jsem ani nechtěla, ale prostě to tělo pořád jelo, tak bylo to matro silné. Jindy jsem zas celou noc před očima viděla takový ten papírový model nějaké architektury, bylo to jak papírový model nějakého kolotoče s podobou nějaké antické stavby, který se točil. Taky jsem nepochopila, co to je za asociace. Pokaždé to naštěstí po pár dnech odeznělo, ale říkám si, jak moc můžu svůj mozek pokoušet dál, dokud mě to nevytrestá nějak fakt dlouhodobě, proto si teď dávám takový pozor.“

Respondent E (delirium tremens)

„Nějak jsem celou noc nemohla usnout, tak nějak jsem se furt dívala na děti, litovala sama sebe, je, ale říkala jsem si, že mi to pomůže. No a nad ránem, bylo pět, šest hodin ráno, a začaly mi jakože halucinace v tom stylu, že jsem slyšela svoji matku, jak o mně mluví, její přítel, jak o mně mluví, chodila jsem k nim do pokoje dívat se, že mě jakože sledují. Byla jsem taká zmatená, protože jsem věděla, že deset dní nepiju, takže jsem nechápala ani jakože co se děje. No a pak jsem seděla na posteli a najednou mi v pokoji začali lítat kolibříci. Jakože fakt kolibříci. Někdo to má tak, jakože jsou tam pavuci, nějaký hmyz, bílé myšky, ale já měla kolibříky. A tak nějak jsem měla jakože zachované ještě takový nějaký ten pud, že je to prostě blbost, takže jsem se dívala jakože ventilačka zavřená, okno zavřené, jakože by se mi tam nemohli dostat. Ale i přesto jsem prostě si na toho ptáčka šla šáhnout. A v tom sa vzbudil jakože syn a ptal se mě, jakože co dělám nebo co hledám. A to jsem měla ještě jakože také to myšlení, že jsem mu řekla, že taky někde lítá jakože v pokoji komár. Že ještě jsem furt měla zato, že prostě je to blbost, aby mi tam někde lítali kolibříci. No a nebo moje matka tu noc, jak jsem slyšela ty hlasy. Myslela jsem si, že mi chce ublížit, takže jsem ji držela v koupelně a jelikož můj bývalý partner je policista, tak jsem volala jemu, aby to urychlil, aby policajti jakože přijeli k nám. Tož nechápala jsem to, jakože nepochopila jsem, že po desetidenním jakože detoxu, kdy opravdu nepiješ, že sa ti může stát něco takového jakože nějaké delirium tremens. Vlastně na ten víkend jsem si vzala děti s tím, že už ráno jsme vyšli tady na cyklostezku a že budeme dělat sněhuláka. A už sa mně zdálo, že kolem mňa jezdíjou kola, že někdo na mě cinká, a přitom to byla blbost, protože bylo na cyklostezce prostě půlmetra sněhu, že. Ale už prostě takové ty hlasy, mamka na mňa jakože v halucinaci volala, několikrát jsem přišla do kuchyně jakože zeptat sa, co chce, několikrát mi odpověděla, že mě ani nevolala. No a pak jsme šli teda se rozloučit s mojí tetou, šli jsme do Penny s děckama, udělala jsem jim večeři, napustila jsem jim vanu, ale cítila jsem sa hrozně jakože taká

stísněná, víš, v takém strachu, ale furt jsem jakože brala to, že prostě budu tři měsíce někde pryč. No na děcka sa vlastně okoupaly, malinká usnula celkem rychle a syn byl jakože probuzený. A jelikož už je taký rozumný, tak jsem mu prostě řekla, že tři měsíce budu pryč, že se jdu léčit, abych už nepila alkohol a tady tohle to. A on říkal, že je rád a že sa budeme vidět, to jsme ještě nevěděli, že začne jakoby ten první stupeň korony. Takže jsme si s ním vykládala, oni usnuli a já jsem furt nemohla zabrat. A furt mi šumělo v uších a teď ty hlasy. Hroznou žízeň jsem chytla, takže jsem každou chvíli chodila jakože do kuchyně a pak už jakože litr půl jsem třeba vypila jakože od razu vody. A potila jsem sa, klepala jsem sa, jakože...tak, jak ty abstinenční příznaky ty první tři dny, kdy jsi omotaný kolem mísy a zvracíš a máš smrtelné poty jakože studené, teplé, jakože to je fakt jakože mazec, tak to jsem si přečkala. Ale že po desátém dnu, kdy fakt jsem čistá, protože jsem odevzdala jak peníze, kartu, mamka mi nenechávala klíče, takže nechápu jakože se ti dostane takhle jakože delirium po takové době. Takže teď už mám z toho jakoby takový respekt, protože někdo, jakože co se bavíme na skupinkách, tak opravdu třeba po nich lozili pavuci a tak. A to nevíš, to jakože může být opravdu smrtelné, ublížíš sobě nebo to, že.“